

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні циклової комісії
суспільно-гуманітарних дисциплін
протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.
Голова циклової комісії

Хижевська В.В.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ОК 6 ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ	
Галузь знань	G Інженерія, виробництво та будівництво
Спеціальність	G 13 Харчові технології
Освітньо-професійна програма	Харчові технології
Рівень освіти	Фахова передвища освіта
Освітньо-професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Форма навчання	Денна
Семестр	БСО – 3 семестр, ПЗСО – 3 семестр, ОКР – 2 семестр
Обсяг дисципліни (кредити ЄКТС/загальна кількість годин)	2/60
Мова викладання	Українська
Розробник	Ірина УШАКОВА-КИРПАЧ, к.е.н., спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, викладач економічних дисциплін
Предмет вивчення навчальної дисципліни	Предметом вивчення навчальної дисципліни є методичні та практичні аспекти розвитку економічних систем, діяльності економічних суб'єктів, спрямованої на ефективне господарювання в умовах обмежених ресурсів з метою задоволення своїх безмежних потреб
Мета навчальної дисципліни	Метою викладання навчальної дисципліни «Основи економічної теорії» є засвоєння спеціальних знань, пов'язаних з вибором майбутньої сфери діяльності та професії, формування здатності самостійно оцінювати закономірності та тенденції функціонування економіки, оволодіння деякими прийомами економічного аналізу, розвитку навичок раціональної економічної поведінки учасника ринку.

<p>Компетентності, заплановані знання та вміння</p>	<p>Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Харчові технології», а саме:</p> <p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>
	<p>У результаті вивчення курсу «Основи економічної теорії» здобувачі повинні:</p> <p>знати:</p> <p>економічні категорії, поняття, терміни та визначення;</p> <ul style="list-style-type: none"> – сутність, структуру та типи економічних систем; – сутність, фактори та закони дії попиту й пропозиції; – зміст економічних законів, закономірності розвитку та функціонування економічних систем; – механізм впливу реклами на поведінку споживачів; – типи, види і форми конкуренції; – основні макроекономічні індикатори соціально-економічного розвитку суспільства. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – досліджувати основні напрямки, методи та інструменти державного регулювання економіки; – визначати роль власності в економічній системі суспільства, розрізняти її економічний та юридичний змісти; – аналізувати механізм прийняття колективних рішень у сфері виробництва суспільних благ; – виявляти специфіку формування різних станів ринкової кон'юнктури; – аналізувати різні співвідношення ринку та держави в координації діяльності економічних суб'єктів; – розрізняти ринкові структури з огляду на ступінь ринкової влади.
<p>Заплановані результати навчання</p>	<p>Програмні результати навчання:</p> <p>РН 21. Зберігати та примножувати досягнення та цінності суспільства, вести здоровий спосіб життя.</p>
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Програма навчальної дисципліни</p> <p>Модуль I. Загальні основи економічної теорії</p> <p>Тема 1. Зміст та завдання економічної теорії. Основи економічних явищ та процесів</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Предмет економічної теорії та її функції. 2. Система економічних знань. 3. Економічні категорії і закони. 4. Методи та види економічних досліджень. <p>Тема 2. Економічні потреби і виробничі можливості суспільства. Споживач в економіці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економічні потреби суспільства, їх сутність і класифікація. Безмежність потреб. 2. Сутність, основні фактори суспільного виробництва, їх взаємодія. 3. Обмеженість ресурсів.

4. Крива виробничих можливостей.
5. Закон зростання потреб та механізм його дії.

Тема 3. Проблема обмеженості ресурсів та вибору виробника

1. Відтворювані та невідтворювані ресурси.
2. Альтернативні варіанти використання ресурсів.
3. Крива виробничих можливостей.
4. Альтернативна вартість. Закон спадної продуктивності факторів (ресурсів) виробництва.
5. Раціональне використання виробничих ресурсів в Україні.

Тема 4. Економічні відносини власності

1. Економічний зміст відносин власності.
2. Суб'єкти та об'єкти власності.
3. Типи, форми і види власності.
4. Реалізація прав власності.
5. Тенденції розвитку відносин власності у розвинутих демократичних країнах.
6. Особливості розвитку відносин власності в Україні.

Модуль II. Фундаментальні процеси та явища ринкової економіки

Тема 5. Структура та інфраструктура ринку

1. Особливості розв'язання основних проблем економіки в умовах ринку.
2. Конкуренція виробників і мінімізація витрат у вирішенні питань «як виробляти», «для кого виробляти».
3. Сутність ринкового саморегулювання: принцип «прихованої руки» ринку.
4. Зміст ринкової конкуренції та її роль в організації ринкової економіки.
5. Принципові відмінності досконалої (повної) конкуренції від інших форм організації ринку.
6. Монополістична конкуренція та монополія.

Тема 6. Гроші в ринковій економіці

1. Сутність грошей.
2. Види грошей за матеріальними носіями. Готівкові та депозитні гроші. Сучасні електронні гроші.
3. Форми міжнародних грошей. Грошова маса та її показники.
4. Суспільна корисність та купівельна спроможність грошей.
5. Суть, причини і види інфляції.
6. Гроші та грошова реформа в Україні.

Тема 7. Основні параметри ринку

1. Суть, функції і умови формування ринку.
2. Попит і пропозиція. Ринкова рівновага. Ринкова ціна.
3. Зміст ринкової конкуренції та її роль в організації ринкової економіки.
4. Типи конкуренції.
5. Сутність ринкового саморегулювання: принцип «прихованої руки» ринку.
6. Монополістична конкуренція та монополія.

Тема 8. Еластичність попиту і пропозиції

1. Економічний зміст явища еластичності попиту за ціною. Розрахунок показника еластичності попиту.
2. Чинники, що впливають на еластичність попиту за ціною.
3. Економічний зміст явища еластичності пропозиції за ціною. Особливості розрахунку показника еластичності пропозиції.
4. Чинники еластичності пропозиції.

	<p align="center">Тема 9. Ринкова структура: особливості різних ринків</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ринок товарів та послуг. Суб'єкти ринку та його організація. 2. Форми сучасної торгівлі. Особливості електронної торгівлі. 3. Ринки виробничих ресурсів: праці, капіталів, землі. Спільні ознаки та особливості. 4. Ринок праці: працівник та роботодавець як суб'єкти ринку. Їх права та зобов'язання. 5. Ринок капіталу. Покупці та продавці кредитних ресурсів. 6. Ринок землі. Власники та орендарі (покупці) земельних ресурсів. Чинники попиту на землю та її пропозиції. 7. Державне регулювання ринку праці, капіталів та землі. 8. Ринок інформації як виробничого ресурсу. Права та зобов'язання виробників і споживачів інформаційних ресурсів. <p align="center">Тема 10. Доходи у ринковій економіці</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закон ринкового формування доходів. 2. Рента. Види ренти. Ціна землі. 3. Заробітна плата: поняття, види і методика формування. Роль уряду та профспілок у формуванні заробітної плати. 4. Мінімальна заробітна плата та прожитковий мінімум. 5. Дохід від інвестицій на ринку фізичного капіталу. 6. Нерівність у розподілі доходів: зміст, наслідки та способи вимірювання. <p align="center">Тема 11. Ринкова інфраструктура: біржі, банки, страхові компанії інші ринкові посередники</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Товарні біржі у функціонуванні ринку товарів та виробничих ресурсів. Операції та організація товарної біржі. Роль уряду у її функціонуванні. 2. Фондова біржа у функціонуванні ринку капіталів та ринку цінних паперів. Операції фондової біржі. 3. Банки у функціонуванні ринку капіталів. Основні операції та послуги банків. 4. Інші фінансово-кредитні посередники – страхові компанії, трасти, інвестиційні фонди – у функціонуванні ринку капіталів. 5. Служби зайнятості та працевлаштування у функціонуванні ринку праці. Державні та недержавні служби (агенції) на ринку праці. 6. Ринкова інфраструктура сучасної України. 																								
Міждисциплінарні зв'язки	«Інформатика (Інформатика та інформаційні технології)», «Економіка підприємств різних типів», «Основи підприємницької та управлінської діяльності».																								
Система оцінювання	<p align="center">Шкала оцінювання: національна та ЄКТС</p> <table border="1" data-bbox="496 1615 1505 2085"> <thead> <tr> <th data-bbox="496 1615 783 1727">Сума балів за всі види навчальної діяльності</th> <th data-bbox="783 1615 975 1727">Оцінка ECTS</th> <th data-bbox="975 1615 1505 1727">Оцінка за національною шкалою</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td align="center" data-bbox="496 1727 783 1771">90-100</td> <td align="center" data-bbox="783 1727 975 1771">A</td> <td align="center" data-bbox="975 1727 1505 1771">відмінно</td> </tr> <tr> <td align="center" data-bbox="496 1771 783 1816">82-89</td> <td align="center" data-bbox="783 1771 975 1816">B</td> <td align="center" data-bbox="975 1771 1505 1816" rowspan="2">добре</td> </tr> <tr> <td align="center" data-bbox="496 1816 783 1861">75-81</td> <td align="center" data-bbox="783 1816 975 1861">C</td> </tr> <tr> <td align="center" data-bbox="496 1861 783 1906">68-74</td> <td align="center" data-bbox="783 1861 975 1906">D</td> <td align="center" data-bbox="975 1861 1505 1906" rowspan="2">задовільно</td> </tr> <tr> <td align="center" data-bbox="496 1906 783 1951">60-67</td> <td align="center" data-bbox="783 1906 975 1951">E</td> </tr> <tr> <td align="center" data-bbox="496 1951 783 2011">35-59</td> <td align="center" data-bbox="783 1951 975 2011">FX</td> <td align="center" data-bbox="975 1951 1505 2011">незадовільно з можливістю повторного складання</td> </tr> <tr> <td align="center" data-bbox="496 2011 783 2085">1-34</td> <td align="center" data-bbox="783 2011 975 2085">F</td> <td align="center" data-bbox="975 2011 1505 2085">незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td> </tr> </tbody> </table>			Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	90-100	A	відмінно	82-89	B	добре	75-81	C	68-74	D	задовільно	60-67	E	35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою																							
90-100	A	відмінно																							
82-89	B	добре																							
75-81	C																								
68-74	D	задовільно																							
60-67	E																								
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання																							
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни																							

<p>Інформаційне забезпечення</p>	<p><i>Базова література</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Економіка (профільний рівень): підруч. для 11 кл. закл. загал. серед. освіти / Л. П. Крупська, І. Є. Тимченко, Т. І. Чорна. Х.: Вид-во «Ранок», 2019. 256 с. 2. Економікс. Частина 1: Вступ до економікса. Мікроекономіка: Навчальний посібник [Електронне видання]/ О.В. Баула, Т.М. Вісіна, О.М. Лютак та ін. Луцьк: СПД Галяк Жанна Володимирівна, друкарня «Волиньполіграф», 2021. 307 с. 3. Економіка: теорія і практика. Підручник/ Галушка З.І., Поченчук Г.М. Чернівці: Чернів. нац. ун-т, 2020. 232 с. 4. Економіка і бізнес: підручник / За ред. д.е.н., проф. Л.Г.Мельника, д.е.н., проф. О.І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316с. 5. Економічна теорія: навч. посібник. Укл: М.І. Колосінська, С.І.Белей, С.В. Бойда. Чернівці: Чернівец. нац. унів-т., 2021. 200 с. 6. Економічна теорія: навч. посібник для студентів спеціальностей 051 Економіка, 071 Облік і оподаткування, 073 Менеджмент, 075 Маркетинг, 076 Підприємство, торгівля та біржова діяльність / За ред. С.І. Архієреєва. Х.: НТУ «ХП», 2020. 230 с. 7. Основи економічної теорії: підручник/ Т.М. Камінська. К.: Медицина, 2018. 232 с. 8. Основи економічної науки / Н. Мацелюх, О. Розум, І.Максименко, М.Теліщук. К.: ЦУЛ, 2019. 324 с. <p><i>Допоміжна література</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Макконелл К., Брю С., Флінн Ш.М. Економікс: принципи, проблеми, політика». К.: Знання, 2019. 1026 с. 2. Економічна теорія: підручник. / Горлач М.І., Соколов М.О., Кримов М.І., Лисенко С.Ф. К.: ЦУЛ, 2019. 532 с. 3. Касьяненко Л. М. Економічна теорія: навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2019. 224 с. 4. Аналітична економіка. Макроекономіка і мікроекономіка. Підручник у 2 книгах/ С. Панчишин, П. Островерх, І. Грабінська. Львів: Апріорі, 2019. 647 с. 5. Економічна теорія: підручник/ М. Соколов, М. Горлач, В.Гущенко та ін. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 532 с. 6. Мацелюх Н. П., Максименко І. А., Теліщук М. М. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): навч. посіб. Ірпінь: Університет ДФС України, 2018. 456 с. 7. Семененко В.М. Економічна теорія. Політекономія: навч. посіб. 2-ге вид. К.: ЦУЛ, 2019. 426 с. 8. Аналітична економіка. Макроекономіка і мікроекономіка. Підручник у 2 книгах/ С. Панчишин, П. Островерх, І. Грабінська. Львів: Апріорі, 2019. 647 с. <p><i>Нормативно-правова:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю: Закон України №2275-VIII від 06.02.2018. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text (дата звернення: 29.08.2023) 2. Про оплату праці: Закон України № 108/95-ВР від 24.03.1995. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 29.08.2023) 3. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України №236/96-ВР від 07.06.1996. Дата оновлення: 16.10.2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80 (дата звернення: 29.08.2023)
----------------------------------	--

Інформаційні ресурси

1. Електронні підручники і посібники. URL: <http://nmcbook.com.ua/>
2. Законодавство України: Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
3. Сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/>